

Rede uitgesproken door Bert Paasman bij de uitreiking van de Klaas Friso prijs op Donderdag 3 mei 2012

Meneer de Burgemeester, meneer de Wethouder, mevrouw Friso en verdere familie, zeer geachte aanwezigen,

Voor de tweede keer wordt de culturele prijs van Putten, de *Klaas Friso Prijs*, uitgereikt. Een prijs die wil laten zien dat we in een samenleving waarin technologie en economie om voorrang strijden, niet vergeten willen dat er immateriële waarden zijn die mens en samenleving gelukkiger kunnen maken dan een nog hoger inkomen of een nog geavanceerder stukje techniek – hoe plezierig die ook kunnen zijn. In de vorige eeuw altijd onderscheiden als *welvaart* en *welzijn!* Welnu, de KFP is gericht op *welzijn*: kunst en cultuur (waarbij we heel uitdrukkelijk de sociale functie ervan van groot belang achten in een tijd dat individualisme, ieder voor zich, steeds sterker wordt). Wij richten ons op kunst en cultuur in een ruime zin van het woord, gaan niet meedoen aan haarkloverijen over wat er nog net wel en nog net niet bijhoort. Vorig jaar hebben we de prijs toegekend aan de 'Veluwse Sanghertjes', een prachtige organisatie waarin muziek, zingen, zanglessen, optredens, door en voor jong en oud, centraal staan. Dit jaar maar zover ben ik nog niet.

Meneer de Burgemeester, we zijn in Putten op de Veluwe, hoeveel kunst en cultuur is daar eigenlijk te verwachten, heeft de Klaas Friso Stichting na drie of vier jaar al zijn prijzen al niet uitgedeeld? Door middel van een beknopt overzicht wil ik laten zien, dat we daar niet bang voor hoeven te zijn. Ik begin even in de vorige eeuw, toen er al vele kunstenaars woonden in onze gemeente: de grafische kunstenaar Johannes Bezaan is hier ongetwijfeld de bekendste, ook al vanwege de indrukwekkende wijze waarop hij de razzia van Putten verbeeldt heeft (èn vanwege het feit dat de Gemeente een groot deel van zijn oeuvre bezit), maar wist u ook dat zijn vrouw Tine ook een begaafd schilderes was? In diezelfde periode was de dichter Jacques van Hattem werkzaam als onderwijzer op school Schovenhorst en maakte de drukker-uitgever C.J. Terwee hoog kwalitatief drukwerk, zoals gedichten van Van Hattem geïllustreerd door Bezaan. Kunstschilder Ward Hellendoorn was hier actief en internationaal bekend

werd de schilder-pottenbakker Franz Rudolf Wildenhain die zijn atelier had in 't Kruikje (thans opgeslorpt door het industrieterrein langs het spoor). Ook zijn vrouw, Marguerite Friedlaender, is in het buitenland als Bauhaus-kunstenares bekender geworden dan in ons land (ze verbleven hier maar kort als joodse vluchtelingen). Er waren meer schilders en pottenbakkers rond de oorlog: ik noem nog J.M. Honig, Dirk Hubers, Willem Stuurman en Georgine Wolf, en herinner ook aan het befaamde kunstcentrum van de schilder Dorus Roovers, 'd'Oude Deel' aan de Nijkerkerstraat, waar onder andere door Picasso geëxposeerd werd. Ook al vergane glorie. De filosoof-dichter Nico van Suchtelen, vriend van Frederik van Eeden, woonde hier niet, maar logeerde in het familiehuisje 'De Cantharel' als hij een van z'n boeken wilde afronden. Ook dichter-romanschrijver Simon Vestdijk logeerde hier, in huize De Heuvelhoek, of liever hij verbleef er een jaar illegaal bij zijn vriendin. Na de Tweede Wereldoorlog woonde in ons dorp de wereldbekende tango-componist Melle Weersma (een profeet wordt in eigen land niet zo gauw geëerd), de romanschrijver Willem G. van Maanen schreef hier een aantal van zijn werken, de dichter-kinderboekschrijver Hans Andreus woonde hier tot zijn dood. Een grotere oplage dan alle voorafgaande schrijvers en dichters behaalde Nel Veerman met haar sociaal-religieuze poëzie. Het hoofd van de school Schovenhorst was de tekenaar, aquarellist Herman Terlouw (zoon van de kunstschilder Cornelis en vader van de kunstschilder Eric), bekend om zijn oude dorps- en landschapsgezichten. Weer wat dichterbij: de beheerders van de Peppelerhoeve, Chris en Anna Doorman, waren begaafde poppenkastspelers, die voor de Unesco in Afrika optraden voor analfabeten om hen sociale vaardigheden als hygiëne en gezinsplanning bij te brengen. Zij leidden aldaar nieuwe poppenspelers op die hun taken konden overnemen (kunstzinnige ontwikkelings samenwerking). In Putten werden ook artistieke poppen gemaakt door Mary Binnerts en via haar komen we bij de huidige generatie kunstenaars uit. Nog onlangs publiceerde Imre Dietz een psychologische thriller, daarvoor gaf de auteur Henk Vaessen twee lezenswaardige romans uit. Onze dorpsgenote Erica Stoffels publiceerde nog niet lang geleden haar dichtbundel *Express-zie*. Neemt u me vooral niet kwalijk als ik iemand vergeet, dat komt door de overvloed en niet door selectie.

Sinds 2000 bestaat de Stichting Kunst in Putten, die banden onderhoudt met allerlei kringen en activiteiten. Ik noem de Atelierroute Putten, het

Land Art project (12 natuurkunstwerken rondom Putten), de Beeldentuin SAN, de gerenommeerde Stichting Schovenhorst, de al even productieve Stichting Kunst Kelder, Jackie Howard Textielkunst, Martieste Kunst (beeldhouwster Marjan Heijmans), Atelier Mary (Oskam), Focusart, de Cultuursallon in het Station, etc etc Uit deze kringen is het initiatief voortgekomen om op 8 september a.s een *Puttense cultuurdag* te organiseren. En dan heb ik dit jaar het muzikale gebied, muziekgezelschappen, koren, concerten, en de dansstudio's, toneelgezelschappen maar even buiten vermelding gelaten. Excusez-moi, iedereen die ik in deze 'culturele hoorn des overvloeds' niet genoemd heb.

Meneer de Burgemeester, u krijgt het druk in Putten op de Veluwe, koestert u toch vooral deze creatieve, artistieke, culturele en sociale activiteiten – zeker nu een 'onnadenkend' politicus de kunst, cultuur en wetenschappen tot een linkse hobby verklaard heeft. Alsof het niet om passies gaat, die met links en rechts en midden helemaal niets te maken hebben!

Maar ook de plaats- en streekhistorici krijgen het nog druk om al deze cultuur en cultuurdragers in de Puttense kronieken vast te leggen. Klaas Friso is wel de bekendste geschiedschrijver van Putten, maar niet de eerste. Voor hem was het hoofd van de Prinses Marijkeschool, J.W. Keemink al actief, hij schreef krantenartikelen die later verzameld en bewerkt werden tot *Uit Puttens historie* en *Putten in de goede(?) oude tijd*. De sympathieke dorpsschoolmeester startte allerlei sociale en sportieve activiteiten in ons dorp en schreef bovendien toneelstukjes voor kinderen. Ook al weer vergeten. Na Friso kwam er een hele groep locale en regionale historici, van wie meneer G. Huisman de kleurrijkste amateur was. De rest van de historici zie ik toch vooral als mensen die opereren in de nabijheid van of onder de paraplu van het Puttens Historisch Genootschap. Ik wil hen niet apart gaan vermelden, want en nu ben ik eindelijk zover: dit collectief van enthousiaste historisch geïnteresseerden, liever gepassioneerden, is uiteindelijk gekozen tot prijswinnaar 2011. Hoewel wij een ruime keuze voortreffelijke genomineerden hadden, was het voor de jury duidelijk dat het PHG nog net iets meer dan de anderen in aanmerking komt voor deze prijs!

Ter informatie: de Klaas Friso Stichting en de juryleden, Atty Heyting, Margreet van Wijk, Ernst Steinmeier, Piet Rijnbeek en ik, doen zelf géén

voorstellen, maar ontvangen voorstellen uit de Puttense gemeenschap, maken op grond hiervan een rangorde, winnen aanvullende informatie in en kiezen uiteindelijk tussen de hoogst geplaatsten. Ik wil ook even publiekelijk meedelen dat onder de juryleden zich dit jaar een bestuurslid van één van de genomineerden bevond en dat deze uiteraard géén inspraak kreeg, géén advies of stem mocht uitbrengen.

Ik nodig u, D&H, graag uit om ook in dit lopende jaar nominaties in te dienen, voorzien van een duidelijke toelichting waarom een bepaalde persoon, vereniging of instelling voor de prijs over 2012 in aanmerking zou moeten komen.

Ik lees tenslotte het juryrapport voor:

Juryrapport

Na het bestuderen van alle aanmeldingen voor de prijs van de Klaas Friso Stichting 2011, is de jury van oordeel, dat de prijs moet worden toegekend aan het *Puttens Historisch Genootschap*.

De jury baseert zijn oordeel zowel op de doelstelling van het Genootschap, het behoud van historische objecten, het vergroten en verspreiden van de kennis over de geschiedenis van Putten, als op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het bereiken van deze doelstellingen.

Van de vele activiteiten van het *Puttens Historisch Genootschap* noemen we:

- Het verzamelen van historische informatie en het publiceren van belangwekkende artikelen; aanvankelijk in de vorm van jaarboeken, later in het kwartaalblad *De Graver*.
- Het verzamelen en conserveren van waardevolle voorwerpen uit het verleden en het tentoonstellen ervan in de 'De Tien Malen'. Ook heeft het PHG bijzondere medewerking verleend bij de totstandkoming van de Museumboerderij 'De Mariahoeve'.
- Het organiseren van lezingen en het realiseren van publicaties om oude dorpsgezichten, verhalen, gewoonten en gebruiken bij een breed publiek onder de aandacht te brengen. Ook aan het Puttens dialect, volksliedjes, volksdansen en kleding uit het verleden wordt veel aandacht geschonken.
- Een actieve inzet voor het behoud van waardevolle cultuurhistorische plekken binnen de Gemeente Putten, waaronder de ker-

ken- en klompenpaden.

- De organisatie van 6 markten in de zomermaanden voor de verkoop van boeken, antiek en curiosa. Jaarlijks wordt verder medewerking verleend aan de Ossenmarkt, het Oogstfeest en de Oude Ambachtendag.
- De deelname aan het project 'Maatschappelijke stage' en het organiseren van speciale rondleidingen voor leerlingen van scholen, waarmee de educatie volle aandacht krijgt.

Door het grote aantal actieve leden en vrijwilligers heeft dit Genootschap ook een belangrijke sociale functie binnen onze gemeente. In commissies en werkgroepen worden belangstellenden bij de activiteiten van het PHG betrokken: in de eerste plaats in de werkgroepen genealogie, dialect en folklore, roerende monumenten, onroerende monumenten en archeologie. Samenvattend kan worden gesteld, dat het PHG al gedurende een langere periode (ruim 20 jaar) een voorbeeldige prestatie heeft geleverd op het terrein van kennis en behoud van de Puttense cultuur en historie.

Reden voor ons om de Klaas Friso Prijs voor het jaar 2011 aan dit Genootschap toe te kennen.

Dank u wel.

De prijs zal thans door de voorzitter van de Klaas Friso Stichting, Evert de Graaf, aan de voorzitter van het Genootschap, Gérard Hollanders, worden uitgereikt.

+++